

۲۴۹۴۴۸۹

ماکس وبر و روابط بین الملل

نویسنده:

پچارد ند لبوف

www.ketab.ir

ترجمه:

دکتر احمد جوانشیری

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی - مشهد

عنوان و نام پدیدآور : ماکس وبر و روابط بین‌الملل / نویسنده [صحیح: ویراستار] ریچارد ند لبوف؛ ترجمه احمد جوانشیری.

مشخصات نشر : تهران: قومس، ۱۴۰۳.

مشخصات ظاهری : ۲۹۰ ص.

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۹۰۳۰۷-۱-۴

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

یادداشت : عنوان اصلی: Max Weber and international relations, 2017.

موضوع : وبر، ماکس، ۱۸۶۴-۱۹۲۰م. -- دیدگاه‌های سیاسی و اجتماعی (Weber, Max -- Political and Social views)

موضوع : روابط بین‌المللی -- فلسفه (International relations -- Philosophy)

شناسه افزوده : لبو، ریچارد ند، ۱۹۴۲-م. ویراستار (Lebow, Richard Ned)

شناسه افزوده : جوانشیری، احمد، ۱۳۵۲-، مترجم.

رده‌بندی کنگره : JC ۲۶۳

رده‌بندی دیویی : ۳۲۷/۱۰۱

شماره کتابشناسی ملی : ۹۶۶۲۱۳۴

www.ketab.ir

نام کتاب: ماکس وبر و روابط بین‌الملل
 نویسنده: ریچارد ند لبوف
 مترجم: دکتر احمد جوانشیری
 طراح جلد: محدثه موسوی
 نوبت چاپ: اول
 سال چاپ: ۱۴۰۳
 شمارگان: ۲۰۰ جلد
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۰۳۰۷-۱-۴
 چاپ و صحافی: سعید دانش
 قیمت: ۱۵۰,۰۰۰ تومان

نشانی ناشر: تهران، خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، پایین‌تر از لبافی‌نژاد، کوچه بهار، شماره ۱۱
 تلفن و نمابر: ۶۶۴۷۰۱۶۲ - ۶۶۴۷۰۱۵۳ - ۶۶۴۹۱۰۰۰
 www.ghoomes.com

کلیه حقوق چاپ و نشر (افست و الکترونیکی)، تکثیر، نسخه‌برداری و ترجمه برای نشر قومس محفوظ است.
 (استفاده از مطالب کتاب فقط با ذکر مأخذ آزاد است.)

ماکس وبر و روابط بین الملل

ماکس وبر مشکلات سیاسی، معرفت‌شناختی و اخلاقی تجدد را بررسی کرد و دریافت که آن‌ها چقدر به هم مرتبط هستند. تلاش‌های او خلاقانه، پیچیده، الهام‌بخش، اما در عین حال ناقص است. موفقیت‌ها و شکست‌های معرفت‌شناختی وبر تنش‌های لاینحلی را برجسته می‌کند که امروزه نیز به همان اندازه مشهود است و ما چیزهای زیادی برای آموختن از آن‌ها داریم. این مجموعه مقالات، خوانش‌های بدیعی از رویکرد او نسبت به سیاست، دانش، عقلانیت، خلاف واقع‌ها، انواع آرمانی، قدرت، دیوان‌سالاری، دولت، تاریخ و جهان غیرغربی ارائه می‌کند. نتیجه‌گیری به این می‌پردازد که چگونه برخی از جانشینان برجسته او به تنش‌های معرفت‌شناختی بین ارزش‌های ذهنی و دانش عینی، تنش‌های جامعه‌شناختی بین عقلانیت اجتماعی و اسطوره‌های غیرعقلایی، تنش‌های شخصی در میان ارزش‌های متضاد، تنش‌های سیاسی بین انواع رهبران دموکراسی انتخابی و وظایف ملی که باید انجام شوند و تنش تراژیک بین وجدان انسانی و امور دنیوی پرداخته‌اند یا آن را اصلاح کرده‌اند.

ریچارد ند لبوف استاد نظریه سیاسی بین‌المللی در گروه مطالعات جنگ کینگز کالج لندن و استاد افتخاری کالج پمبروک در دانشگاه کمبریج و جیمز او. فریدمن، استاد بازنشسته در کالج دارتموث ایالات متحده است. او سی و شش کتاب و بیش از ۲۵۰ مقاله و فصل را تألیف یا ویرایش کرده است. او در رشته‌های روابط بین‌الملل، روانشناسی سیاسی، تاریخ، نظریه سیاسی، فلسفه علم و آثار کلاسیک مشارکت داشته است. او عضو آکادمی بریتانیا است.

فهرست مطالب

- ۹ ..... یادداشت مترجم
- ۱۳ ..... درباره نویسندگان
- ۱۵ ..... فصل اول: مقدمه (ریچارد ند لبوف)
- ۲۸ ..... منابع
- ۲۹ ..... فصل دوم: ماکس وبر و روابط بین الملل (ریچارد ند لبوف)
- ۳۰ ..... دانشمندی در رایش دوم
- ۳۷ ..... ماکس وبر و دولت
- ۴۵ ..... اعتبار
- ۵۱ ..... بقای اصلح
- ۵۸ ..... تراژدی
- ۷۱ ..... فصل سوم: جست‌وجوی وبر برای دانش (ریچارد ند لبوف)
- ۷۲ ..... اختلاف بر سر روش
- ۷۸ ..... نوکاتی‌ها در برابر تاریخ‌نگاران
- ۸۵ ..... وبر و دانش
- ۱۰۵ ..... وبر و نظریه روابط بین‌الملل
- ۱۱۵ ..... وبر با نگاهی به گذشته

فصل چهارم: تولید حقایق: نمونه‌سازی آرمانی و حفظ سیاست (باتریک تادئوس

۱۲۴	..... (جکسون)
۱۲۷	..... ساختار منطقی انواع آرمانی
۱۳۲	..... رویه عملی نمونه‌سازی آرمانی
۱۳۵	..... کاربرد انواع آرمانی
۱۳۸	..... خوانش نادرست از وبر
۱۴۲	..... منابع

فصل پنجم: قدرت از نظر وبر (استفانو گاتزینی)

۱۴۵	.....
۱۴۹	..... قدرت و هستی‌شناسی سیاسی مبارزه وجودی وبر
۱۵۲	..... علیّت و سلطه: جامعه‌شناسی سیاسی وبر
۱۵۴	..... چرخش به سوی علیّته و نظریه کنش در تعریف سلطه
۱۵۵	..... مفروضات اساسی تعریف وبر از سلطه
۱۵۶	..... سلطه در نظریه اجتماعی گسترده‌تر و تاریخ‌نگاری وبر
۱۶۰	..... قدرت، کنش سیاسی و اخلاق مسئولیت: کنش‌شناسی وبر
۱۶۲	..... سیاست قدرت و تاریخ جهان
۱۶۳	..... نظریه وبر در مورد سیاست بین‌الملل
۱۶۷	..... فلسفه وجودی
۱۷۰	..... نتیجه‌گیری
۱۷۲	..... منابع

فصل ششم: سازمان‌های بین‌المللی و تجدد دیوان‌سالارانه (جنس استفک) .....

۱۷۴	..... درک تجدد یعنی درک وبر
۱۷۸	..... نوسازی، عقلانی‌سازی و دیوان‌سالاری
۱۹۲	..... ماکس وبر و مطالعه سازمان‌های بین‌المللی
۲۰۳	..... نتیجه‌گیری

فصل هفتم: زدودن استعمار از چهره وبر: نگرش اروپامحور وبر نسبت به روابط بین‌الملل و جامعه‌شناسی تاریخی (جان هابسن) ۲۰۷
مقدمه: ساخت وبر ۲۰۸
نهادگرایی اروپامحور و تمایز آن از نژادپرستی علمی ۲۰۹
نهادگرایی اروپامحور جامعه‌شناسی تاریخی وبر ۲۱۴
مفاهیم اروپامحور وبر از روابط بین‌الملل: نوشته‌های واقع‌گرایانه «اولیه» او ۲۲۲
پیوندهای اولیه نگرش وبر نسبت به روابط بین‌الملل با واقع‌گرایی ۲۲۴
مفاهیم اروپامحور وبر نسبت به روابط بین‌الملل: نوشته‌های وبر در «زمان جنگ» ۲۲۷
پیوند دیدگاه‌های روابط بین‌المللی وبر در زمان جنگ با مکتب انگلیسی اروپامحور ۲۲۷
از مکتب انگلیسی اروپامحور تا «به‌نژادی صلح‌جویانه / زیست‌شناسی صلح» ۲۴۱
نتیجه‌گیری ۲۴۵
فصل هشتم: میراث تراژیک وبر (دیوید بومر لبوف و ریچارد ند لبوف) ۲۴۶
تنش‌های تراژیک ۲۴۸
الهیات سیاسی اشمیت ۲۵۴
دیالکتیک روشنگری آدورنو و هورکهایمر ۲۶۱
واقع‌گرایی مورگنتا ۲۶۸
نتیجه‌گیری ۲۸۱
نمایه ۲۸۴

یادداشت مترجم

روابط بین الملل به عنوان یک رشته‌ی علمی مستقل در دوره پس از جنگ اول جهانی پدید آمد و همواره خود را وامدار اندیشمندان و متفکران سده‌ها و حتی هزاره‌های پیشین می‌دانسته است. به عنوان مثال در نظریات واقع‌گرایانه‌ی رشته روابط بین الملل به اندیشه‌های توسیدید، مورخ یونان باستان، آگوستین، الهیات‌دان دوره‌ی قرون وسطی و اندیشمندان بسیاری مثل ماکیاولی، هابس و هگل اشاره می‌شود. از سوی دیگر، سه اندیشمندان لیبرال مثل جرمی بنتام و امانوئل کانت نیز در شکل‌دهی به اندیشه لیبرال روابط بین الملل مورد توجه بوده است. حتی تأثیر اندیشه‌های گروسیوس حقوق‌دان بین‌المللی قرن هفدهم نیز در شکل‌دهی به رهیافت تکثرگرایانه مکتب انگلیسی روابط بین الملل مورد پذیرش قرار گرفته است. در این میان ماکس وبر که خود شاهد جنگ اول جهانی بود و در مباحثات صلح ورسای شرکت داشت و از نزدیک شاهد تولد جامعه ملل بود و همواره به عنوان یکی از شخصیت‌های اصلی علوم اجتماعی شناخته شده است به ندرت در رشته روابط بین الملل مورد توجه جدی قرار گرفته است.

استدلال اصلی کتاب حاضر این است که اگرچه ماکس وبر نظریه‌پرداز روابط بین الملل نیست اما می‌توان او را بنیان‌گذار نظریه‌ی مدرن روابط بین الملل دانست. از این منظر نظریات او تأثیر بسزایی در تحول رشته‌ی روابط بین الملل داشته است. به ویژه، مفهوم او از دولت به عنوان نهاد برخوردار از انحصار خشونت مشروع در شکل‌گیری درک ما از روابط قدرت بین دولت‌ها تأثیرگذار بوده است. وبر استدلال می‌کرد که انحصار دولت بر خشونت یکی از مؤلفه‌های مهم مشروعیت آن است زیرا به دولت اجازه می‌دهد نظم را حفظ کند و از شهروندانش محافظت کند. این ایده که

بارزترین نمود خود را در نظریه‌ی واقع‌گرایانه روابط بین‌الملل می‌یابد همچنان در سیاست بین‌الملل معاصر مطرح است زیرا دولت‌ها به استفاده از نیروی نظامی برای اثبات قدرت و دفاع از منافع خود ادامه می‌دهند. انگاره‌ای که هنوز به عنوان کانون محوری رویکرد واقع‌گرایی مورد توجه است.

از سوی دیگر تحلیل وبر از دیوان‌سالاری و نقش آن در جوامع مدرن نیز به درک ما از سازمان‌های بین‌المللی شکل داده است. دانشجویان حوزه سازمان‌های بین‌المللی می‌توانند با تأمل و کاربست در اندیشه دیوان‌سالاری وبر به بینش‌های مفیدی برای فهم نقش و کارکرد سازمان‌های بین‌المللی معاصر دست یابند و در مورد آینده‌ی این سازمان‌ها به گونه‌ای جدی تأمل کنند. تأکید او بر اهمیت عقلانیت و کارایی در نهادهای دیوان‌سالارانه، تفکر ما را در مورد اثربخشی این سازمان‌ها در دستیابی سازمان‌های بین‌المللی به اهدافشان شکل داده است.

همچنین تأکید وبر بر اینکه چگونه اهداف سیاست خارجی و مفاهیمی که برای فهم آن‌ها به کار می‌بریم، تحلیلی فرهنگی تعین می‌یابند باعث شده تا مورد توجه نظریه‌پردازان سازهانگار روابط بین‌الملل نیز قرار گیرد. وبر همچنین استدلال قانع‌کننده‌ای برای ترکیب تحلیل‌های تاریخی و جامعه‌شناختی ارائه کرد و عمیقاً به اخلاق و رابطه‌ی آن با سیاست و دانش علاقمند بود.

نویسندگان کتاب ماکس وبر و روابط بین‌الملل تلاش دارند تا هرکدام از منظری به مناسبت اندیشه‌های وبر برای رشته روابط بین‌الملل پردازند و این ادعا را می‌پذیرند که امروزه نیز می‌توان از آموزه‌های وبر برای فهم روابط بین‌الملل معاصر بهره جست. ریچارد ند لبوف ویراستار کتاب در فصل مقدماتی به اجمال به اهمیت وبر برای روابط بین‌الملل می‌پردازد و همچنین مروری بر فصول مختلف کتاب دارد. او در فصل دوم با عنوان مارکس وبر و روابط بین‌الملل مروری بر فعالیت‌ها و زندگی سیاسی وبر و نوشته‌های سیاسی او ارائه می‌کند و به اندیشه‌های او درباره دولت، سیاست و تراژدی می‌پردازد. ریچارد ند لبوف در فصل سوم رویکرد وبر نسبت به دانش را در متن مناقشات بین تاریخ‌گرایان و اثبات‌گرایان از یک‌سو و تاریخ‌گرایان و نوکانتی‌ها از سوی دیگر تشریح می‌کند. پاتریک تادئوس جکسون در فصل چهارم

با عنوان تولید حقایق: نمونه‌سازی آرمانی و حفظ سیاست با مفهوم وبر از «نوع آرمانی» مواجه می‌شود، اصطلاحی که از نظر او در علوم اجتماعی معاصر به خوبی درک نشده است. از دید او نمونه‌سازی آرمانی قلب روش‌شناسی وبر است و درک نادرست آن می‌تواند زیربنای خوانش‌های نادرست از وبر باشد.

استفانو گاتزینی در فصل پنجم به مسأله‌ی قدرت می‌پردازد. او استدلال می‌کند که تحلیل وبر از قدرت در تقاطع دو حوزه تحلیلی متفاوت قرار دارد. از یک سو در حوزه‌ی نظریه سیاسی که به ماهیت جامعه‌ی سیاسی مربوط می‌شود و از سوی دیگر به حوزه‌ی نظریه تبیینی که در آن هدف از تحلیل قدرت، درک رفتار و پیامدهای کنش اجتماعی است. ینس استفک در فصل ششم با عنوان سازمان‌های بین‌المللی و تجدد دیوان‌سالارانه نظریه نوسازی ماکس وبر را با نگاهی به مطالعه‌ی روابط بین‌الملل به طور عام و سازمان‌های بین‌المللی عمومی به طور خاص بررسی می‌کند. مطابق استدلال او، ظهور سازمان‌های بین‌المللی به‌عنوان شکلی سازمانی را باید در زمینه‌ی گسترش و حوزه‌ی عملیاتی مدیریت سیاست‌های دولتی که از قرن نوزدهم در غرب اتفاق افتاده است، درک کرد. گسترش جهانی این شکل سازمانی، به ویژه با کاربرد گسترده قوانین رسمی، بعد دیپلماتیک تصمیمات اقتدارآمیز را حذف کرد و آن‌ها را پیش‌بینی‌پذیرتر کرد که پیش شرط ظهور جوامع صنعتی و سرمایه‌داری بود. جان هابسون در فصل هفتم استدلال می‌کند که کار وبر در زمینه جامعه‌شناسی تاریخی و روابط بین‌الملل مبتنی بر یک مبنای منسجم غرب‌محور است. او با تمایز میان نژادپرستی علمی از نهادگرایی اروپامحور، جامعه‌شناسی تاریخی وبر را کاملاً اروپامحور می‌داند. دیوید لبوف و ریچارد ند لبوف در فصل هشتم کتاب پیامدهای نوشته‌های وبر را برای نظریه‌پردازان مهم نسل بعدی بررسی می‌کنند. آن‌ها با رجوع به دیدگاه‌های کارل اشمیت، تئودور آدورنو، مارکس، هورکهایمر و هانس مورگنتا به برخورد آن‌ها با چهار تنش اساسی رویاروی ماکس وبر می‌پردازند: تنش معرفت‌شناختی بین ارزش‌های ذهنی و دانش عینی، تنش جامعه‌شناختی بین عقلانیت اجتماعی و اسطوره‌های غیرعقلایی، تنش سیاسی در میان ارزش‌های متضاد و تنش تراژیک بین وجدان انسانی و امور دنیوی. از دید آن‌ها وبر مرد زمان

خود بود و تنش‌هایی که شناسایی کرد به‌خوبی مشکلات فکری، اخلاقی و سیاسی دهه‌های اول قرن بیستم را به تصویر کشید. نویسندگان کتاب معتقدند که این تنش‌ها در عصر ما نیز مناسبت خود را حفظ کرده‌اند و از این رو مطالعه‌ی وبر برای روابط بین‌الملل امروزی نیز کماکان اهمیتی اساسی دارد. در مجموع، ایده‌های ماکس وبر تأثیر بسزایی در مطالعه روابط بین‌الملل داشته است و اهمیت قدرت، مشروعیت و نهادهای دیوان‌سالارانه را در شکل‌دادن به سیاست جهانی برجسته می‌کند.

امید است که ترجمه این کتاب به گسترش و توسعه‌ی آثار نظری در خصوص روابط بین‌الملل و فهم جامع‌تر آن منجر شود و مورد استفاده اساتید، دانشجویان و محققان روابط بین‌الملل و جامعه‌شناسی قرار گیرد.

احمد جوانشیری

استادیار روابط بین‌الملل

دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد

درباره نویسندگان

استفانو گاتزینی محقق ارشد در مؤسسه‌ی مطالعات بین‌المللی دانمارک^۱، استاد مطالعات حکومت در دانشگاه اوپسالا^۲ و استاد روابط بین‌الملل در دانشگاه PUC^۳ ریو دوژانیرو است. او ۹ کتاب از جمله بازگشت ژئوپلیتیک در اروپا؟، سازوکارهای اجتماعی و بحران‌های هویت سیاست خارجی (انتشارات دانشگاه کمبریج، ۲۰۱۲)، و قدرت، واقع‌گرایی و سازه‌انگاری (۲۰۱۳) تألیف کرده است. او برنده جایزه بهترین کتاب بخش نظریه‌ی انجمن مطالعات بین‌المللی (ISA) در سال ۲۰۱۴ شده است. او در حال حاضر به عنوان رئیس انجمن مطالعات بین‌المللی اروپای مرکزی و شرقی (CEISA) فعالیت می‌کند.

جان هابسون استاد سیاست و روابط بین‌الملل در دانشگاه شفیلد^۴ و عضو آکادمی بریتانیا^۵ است. او هشت کتاب منتشر کرده است که آخرین آن‌ها مفهوم اروپامحوری سیاست جهانی: نظریه بین‌المللی غرب، ۲۰۱۰-۱۷۶۰، (انتشارات دانشگاه کمبریج، ۲۰۱۲) است. پژوهش کنونی او شکل‌گیری و توسعه اقتصاد جهانی را در زمینه غیراروپایی اقتصاد سیاسی بین‌المللی ترسیم می‌کند، که از کتاب قبلی او، ریشه‌های شرقی تمدن غربی (انتشارات دانشگاه کمبریج، ۲۰۰۴) برمی‌آید.

پاتریک تادئوس جکسون، استاد مطالعات بین‌المللی و دانشیار برنامه‌ی درسی و یادگیری در مدرسه‌ی خدمات بین‌الملل در دانشگاه آمریکایی در واشنگتن دی سی^۶

1 Danish Institute for International Studies

2. Uppsala University

3. Pontifical Catholic University of Rio de Janeiro

4. University of Sheffield

5. British Academy

6. the School of International Service at American University in Washington, DC.

است. در سال ۲۰۱۶، چاپ دوم کتاب انجام تحقیق در روابط بین‌الملل او منتشر شد. دیوید بومر لبوف دارای مدرک دکترا در علوم سیاسی از دانشگاه ییل^۱ و مدرک JD از دانشکده حقوق ییل^۲ است. او بورسیه‌ی ماکس وبر در رشته حقوق در موسسه دانشگاه اروپا^۳ بوده است. او در حال حاضر مدرس مطالعات اجتماعی در دانشگاه هاروارد^۴ است.

ریچارد ند لبوف استاد نظریه سیاسی بین‌المللی در گروه مطالعات جنگ کینگز کالج لندن^۵ و استاد افتخاری کالج پمبروک در دانشگاه کمبریج^۶ و جیمز او. فریدمن، استاد بازنشسته در کالج دارتموث^۷ ایالات متحده است. جدیدترین کتاب‌های او هویت‌های ملی و روابط بین‌الملل (انتشارات دانشگاه کمبریج، ۲۰۱۶) و اجتناب از جنگ، ایجاد صلح (۲۰۱۷) هستند. در دسامبر ۲۰۱۵، پنجاه سال تدریس در دانشگاه را به پایان رساند.

استفک، استاد حکمرانی فراملی در دانشگاه فنی دارمشتات^۸ و محقق اصلی گروه تعالی «تشکیل نظم‌های هنجاری» است که توسط دانشگاه فرانکفورت/ماین^۹ میزبانی می‌شود. او دارای مدرک کارشناسی ارشد در علوم سیاسی از دانشگاه مونیخ (۱۹۹۸) و دکترا از موسسه دانشگاه اروپا (۲۰۰۲) است. علاوه بر تحقیقاتی او شامل روابط بین‌الملل (به ویژه مطالعه سازمان‌های بین‌المللی)، حقوق بین‌الملل و نظریه سیاسی بین‌المللی است. جنس استفک شش کتاب و حدود پنجاه مقاله در مجلات و فصل کتاب منتشر کرده است. او از جمله در مجله اروپایی روابط بین‌الملل^{۱۰}، اخلاق و امور بین‌الملل^{۱۱}، روابط بین‌الملل^{۱۲}، نظریه بین‌الملل^{۱۳}، هزاره^{۱۴} و بررسی مطالعات بین‌الملل^{۱۵} مشارکت داشت.

-
1. Yale University	2. Yale Law School
3. European University Institute	4. Harvard University
5. King's College London	6. Pembroke College, University of Cambridge
7. Dartmouth College	8. Technische Universität Darmstadt
9. University of Frankfurt/Main	10. <i>European Journal of International Relations</i>
11. <i>Ethics & International Affairs</i>	12. <i>International Relations</i>
13. <i>International Theory</i>	14. <i>Millennium</i>
15. <i>Review of International Studies</i>	